

NOU 2008:17 Skift og turnus – "gradvis kompensasjon for ubekvem arbeidstid"

YS viser til ovenfor nevnte utredning som inkluderes i høringen om endringer i arbeidsmiljøloven.

Utvalget som ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 16. november 2007 fikk følgende mandat:

"Kartlegge og gi en beskrivelse av omfanget og praktisering av turnusarbeid i ulike næringer, herunder hvilke arbeidstidsordninger som nyttes, samt kartlegge sammenhengen mellom deltid/småbrøksstillinger/uønsket deltid og skift/turnusordninger".

YS støtter forslaget fra skift/turnusutvalget om å ta inn en ny bestemmelse i aml § 10-4 (4) som omhandler tredelt skift og turnusarbeid.

Skift/turnusutvalget har ikke hensyntatt arbeidstakere som arbeider i faste nettevakter når det gjelder gradvis kompensasjon i tid ut fra antall søndagstimer og nattimer disse arbeider. Dette beklager YS og har derfor foreslått et nytt punkt til §10-4(4) om dette.

Hovedtyngden av arbeidstakere med fast tjeneste på natten arbeider i kommunal virksomhet (sykehjem), mens arbeidstakere med tredelt skift i kvinnedominerte yrker oftest arbeider i spesialisthelsetjenesten (sykehus) Faste nattvakter starter ofte sin arbeidstid i tidsrommet kl. 20.30 -22.00. Deler av deres arbeidstid vil således komme inn under tidspunkter som er "normalt" for kveldstjeneste for arbeidstakere med tredelt skift. I tillegg arbeider disse arbeidstakerne på søn- og helgedager på lik linje med arbeidstakere i tredelt skift.

Arbeidstakere som arbeider i faste nattvaktstillinger er normalt deltidstilsatte. Å arbeide 100% i fast nattvaktstilling vil i de fleste tilfeller være lovstridig. Dette fordi den daglige arbeidstiden ikke må overstige 10 timer, jf. aml § 10-5(2)

Eksempel	M	T	O	T	F	L	S
Uke 1		N	N			N	N
Uke 2	N		N	N			

Her arbeider 2 personer hver annen lørdag-/søndag og 7 nattvakter i løpet av 2 uker $N=10 \text{ timer} \times 7 = 70 \text{ timer}$. Stillingsprosenten ut fra 35,5 time/uke utgjør 98% .

En gradvis kompensasjon i tid for faste nettevakter vil være et godt bidrag til økt stillingsbrøk for deltidstilsatte.

Skift/turnusutvalgets forslag til tekst i aml § 10-4(4) er følgende:

- Arbeidstakere med tredelt skift- og turnusordninger får en reduksjon i arbeidstiden i form av en fast sats per nattime og søndagstime regnet fra et utgangspunkt på 40 timer uke lovfestet, 37,5 time per uke tariffestet.
- "For tredelt skift – og turnusarbeid reduseres den alminnelige arbeidstiden ved at hver time arbeidet på søn- og helgedager jf. § 10-10(1) regnes lik 1 time og 10 minutter, og hver time arbeidet om natten jf. § 10-11(1) regnes lik 1 time og 15 minutter. Den alminnelige arbeidstid må uansett ikke overstige ni timer i løpet av 24 timer og 38 timer i løpet av sju dager".

YS foreslår at det også tas inn en tekst i §10-4(4) som ivaretar faste nattevakter som også regelmessig arbeider på søn- og helgedager.

Ved å innta en slik bestemmelse vil en sidestille faste nattevakter som regelmessig arbeider på søn- og helgedager med tredelt skift- og turnusarbeid. Dette vil også i de fleste tilfeller bidra til økt stillingsstørrelse for deltidstilsatte som er en stor arbeidstakergruppe blant faste nattevakter.

Skift - og turnusutvalgs forslag til endringen i amls § 10-4 har i hovedsak lik teksten som statlig tariffavtale. Når utvalget nå foreslår samme reduksjonsfaktorer for ubekvem arbeidstid som gjelder for arbeidstakere i staten, dvs. en verdi per på nattimer på 1 time og 15 minutter og en verdi på søndagstimer lik 1 time og 10 minutter mener YS at innslagstidspunktene også bør være identiske. I motsatt fall vil Statens tariffavtale med mannsdominerte yrker som politi, kriminalomsorgen og tollvesen ved å beholde sin tariffavtalte arbeidstidsordning opprettholde en bedre uttelling i en treskifts turnus, mens helsesektoren – en kvinnedominert arbeidsplass – får en lovbestemt treskifts arbeidstidsordning som gir en annerledes og årligere utregning for ubekvem arbeidstid. Dette er indirekte forskjellsbehandling og kvinnediskriminering.

Ved å innføre likt innslagstidspunkt i aml slik det fremgår i tariffavtalen til staten vil dette være et viktig bidrag i et likestillingsperspektiv. Det samme gjelder for nattevakter som regelmessig arbeider på søn- og helgedager.

YS foreslår på denne bakgrunn følgende tekst i aml § 10-10(4)

- Redusert arbeidstid for arbeidstakere med skift- og turnustjeneste gjennomføres slik:
For den alminnelige arbeidstid alle dager mellom kl. 20.00 og kl. 06.00 regnes hver arbeidet time lik 1 time og 10 minutter
For den alminnelige arbeidstid på søn- og helgedager mellom kl. 06.00 og kl. 20.00 regnes hver arbeidet time lik 1 time og 10 minutter
- For arbeidstakere som hovedsakelig arbeider på natt men hvor det også utføres regelmessig arbeid på søn- og helgedager reduseres arbeidstiden tilsvarende det som fremgår i punktet over.

Dersom den reduserte arbeidstiden kun skal gjelde mellom kl. 21 og 06 betyr det at den/de siste timer av nattevaktens lengde ikke betraktes som like belastende som de

øvrigt. Dette kan etter YS' oppfatning ikke forsvares. Kl. 21.00 og kl. 06.00 er klokkeslett tilpasset skiftindustriens start og avslutningstidspunkt for kvelds- og nattevakter. Når man nå skal innta nye bestemmelser i aml § 10-10(4) er det viktig at bestemmelsene favner arbeidstidsordninger i de ulike sektorer. Dette vil også være et bidrag i et likestillingsperspektiv.

Skift- og turnusutvalget anfører også at det ikke gis dobbel telling av natt og søndag. I statens bestemmelser gis det heller ikke arbeidstidsreduksjon for sammenfallende tidspunkt for natt – og søndagstimer

Videre anfører skift- og turnusutvalget at arbeidstakere som i dag har rett til 38/35,5 timer i uke, men som vil få en lengre arbeidstid ved gradvis kompensasjon blir værende på 38/35,5 timer i uken. Dette er en viktig presisering for å skille mellom arbeidstakere som arbeider tredelt skift og arbeidstakere som arbeider på natt- søn og helgedager i forhold til arbeidstakere som arbeider i en to-skiftsordning (dag og kveldsskift).

Det er verdt å merke seg at staten har brukt systemet med gradvis kompensasjon i hvert fall siden 1968, og har gode erfaringer med systemet både når det gjelder oppfatning av systemet som rettferdig, og den praktiske gjennomføringen.

Slike erfaringer tilsier at det er gode grunner til at statens system bør bli lovfestet. En slik lovfesting vil også bety at alle treskifts arbeidstidsordninger blir identiske. Noe som er meget positivt.

6 Ukers turnusplan

100 % stilling																				
Uke 1							Uke 2						Uke 3							
M	T	O	T	F	L	S	M	T	O	T	F	L	S	M	T	O	T	F	L	S
F	D	D	F	F	A	D1	D	D	F	N	N	F	F	A	A	D	D	F	F	F
Uke 4							Uke 5						Uke 6							
A	D	D	F	F	N	N	N	F	A	D	D	F	F	F	N	N	F	A	A	D

D= 0700-1430 = 7,5 time, (D1 =8 time) A=1415 – 21.45= 7,5 time, N=21.30-07.30=10 timer

Utrekning etter statens bestemmelser

Ukentlig arbeidstid = 37,5 x 6	225 time
- reduksjon for søndag = 06.00-20.00	
- reduksjon for nattimer = 20.00-06.00 er samlet	20 timer 30 min
	204 timer 30 min:6 =34 t. 5 min.

Utrekning etter skift-/turnusutvalgets forslag

Ukentlig arbeidstid = 37,5 x 6	225 time
- reduksjon for søndag =18.00 lørd. til 22.00 sønd.	
- reduksjon for nattimer = 21.00-06.00 er samlet	19 time 46 min.
Sum timer	205 time 14 min:6 = 34t.12min.

Oppsummering

YS forventer at arbeidsmiljølovens regler i § 10-4(4) blir endret slik at disse blir identiske med bestemmelsene i Statens tariffavtale. I tillegg forventer YS at også

arbeidstakere med faste nattevakter og regelmessig arbeid på søn- og helgedager blir omfattet av de samme bestemmelsene.

Statens bestemmelser er lettere og forstå og enklere å forholde seg til enn det forslaget som utvalget foreslår. Dette også sett i et likestillings-/deltid perspektiv.